

A Körös-medence védett területei Magyarországon

A Körös-medence magyarországi területe kisebb részben a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési területéhez tartozik, ezen a részen – a Sebes-Körös és a Berettyó között – terül el az 1998-ban védetté nyilvánított Bihari-sík Tájvédelmi Körzet. Ennek területe a vízrendezések előtt a Körösök árterületéhez tartozott, azt követően azonban ez a funkcionális kapcsolat sajnos szinte teljesen megszűnt. A védetté nyilvánítást a sajátos természeti, táji és kulturális arculatú kistáj értékeinek védelme indokolta. A terület földtani, hidrológiai értékei, az ősgyepek és az egykori erdővegetáció maradványai változatos fajösszetételű növény- és állatvilág fennmaradását tették lehetővé. A medence nagyobb hányadát a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság működési területe fedi le.

A KÖRÖS-MAROS NEMZETI PARK

A Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság a Körös- és Maros-völgy, valamint a közöttük húzódó löszhát, a Dél-Tiszántúl természeti értékeinek védelmére jött létre. Az Igazgatóság Magyarország legfiatalabb természetvédelmi közigazgatási szervezete, jogelődje, a Körös-Maros Vidéki Természetvédelmi Igazgatóság 1994-ben vált ki a Kiskunsági Nemzeti park Igazgatóságából azzal a feladattal, hogy készítse elő a Körös-Maros Nemzeti Park megalapítását. A Dél-Tiszántúl egyedi arculatú tájain számos országos és nemzetközi jelentőségű természeti érték található. A természetföldrajzi és tájtörténeti adottságoknak köszönhetően kialakult jellegzetes tájszerkezet szükségessé tette e területek egységes természetvédelmi kezelését. A Körös-Maros Nemzeti Park – Magyarország hetedik nemzeti parkja – 1997. januárjában jött létre döntően korábbi tájvédelmi körzetek és természetvédelmi területek beépítésével, mintegy 40.000 hektáron, amelyből 6.411 hektár fokozottan védett terület. A Körös-Maros Nemzeti Park célja, hogy megőrizze a Bihari-, Béli- és Zarándi-hegységek lábától a Tiszáig húzódó egyedi arculatú táj magyarországi részének mozaikosan fennmaradt természeti értékeit, a Körösök és a Maros vízrendszerének holtágaival, az azokhoz szervesen kapcsolódó ártéri erdőkkel és gyepekkel, a valamikori Nagy- és Kis-Sárrét osmocsarainak maradványaival, az Alföldre oly jellemző szikes pusztákkal és a térség hajdani természeti képét őrző erdőssztyepek, löszgyepek ma már kiemelkedő természeti értéket képviselő fragmentumaival együtt.

A Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság feladata a Nemzeti Park fenntartásán és fejlesztésén túl a majd 900.000 hektáros működési területén a természetvédelmi kezelési- és hatósági feladatok ellátása. A Körösökhöz és a Maroshoz kapcsolódó, illetve a Körös-Maros közén található védett és nem védett természeti értékek együttes kezelését alapvetően az indokolja, hogy a két folyó vízrendszeréhez kötődő állat- és növényvilág napjainkban is szerves egységet alkot. A területet három oldalról olyan jelentős víztestek határolják, mint a Maros, a Tisza és a Körösök, illetve alig több, mint egy évszázaddal ezelőttig az északi

részen a Kárpát-medence legnagyobb mocsárvidéke, a Nagy- és a Kis-Sárrét. A teresztris fajok esetében a térség északi, nyugati és kisebb mértékben déli lezártága, ugyanakkor a keleti oldalnak viszonylagos nyitottsága az Erdélyi-medencével való kapcsolatok előtérbe kerülésének kedvezett. A vízhez kötődő fajok esetében is a tőlünk keletre fekvő területekkel való kapcsolatot tekinthetjük meghatározónak, amit a Körösök és a Maros kelet – nyugati irányú lefutása alapvetően meghatároz. Mindez olyan egyedi arculatú élővilág kialakulásának kedvezett, amelyet a kontinentális, ponto-mediterrán elemek viszonylag nagyobb aránya, a posztglaciális melegkori reliktumok és az Erdélyi medencével közös endemizmusok előfordulása jellemez.

A Körös-Maros Nemzeti Park a tájtörténeti adottságoknak megfelelően mozaikos felépítésű. Területi egységei közül a Körös-medencéhez tartoznak a Dévaványai-Ecsegi puszták, a Körös-ártér, a Cserebökényi-puszták, a Kis-Sárrét, a Bélmegyeri Fáspuszta, Mágor-puszták és a Kígyósi-puszták. Az Igazgatóság látja el a Szarvasi Arborétum és a hozzá kapcsolódó Történelmi Emlékpark, valamint a Dénesmajori Csigás-erdő – mint országos jelentőségű természetvédelmi területek felügyeletét is.

A Dévaványai-Ecsegi puszták

A Dévaványai-Ecsegi puszták 12.700 ha-on őrzi észak Békés megye mozaikszerűen elhelyezkedő pusztai környezetét a körülötte elhelyezkedő mezőgazdasági- és erdő-területekkel. Az 1975-ben védetté nyilvánított tájban a tájképi és kultúrtörténeti emlékeken túl számos védett és fokozottan védett állat- és növényfaj is él. Közülük legjelentősebb az ország állományának egyharmadát magáénak mondható értékes tűzokpopuláció. E faj védelme érdekében itt alakították ki a Tűzoktelepet, ahol a természetvédelmi szakemberek a szabadtéri állományvédelem mellett az elhagyott fészekaljok mentésével, a tűzokok felnevelésével és visszatelepítésével is foglalkoznak. A védett terület 7.200 ha-ján, mint saját természetvédelmi tulajdonban levő területen lehetőség van a tűzokcentrikus gazdálkodásra, amely a tűzokon kívül számos más fajnak, így többek között a fogolynak (*Perdix perdix*), a hamvas rétihéjának (*Circus pygargus*) és a réti fülesbagolynak (*Asio flammeus*) is kifejezetten kedvez. A védett terület kétharmada pusztai táj, melyen jellegzetes száraz és nedves szikespusztai növénytársulások találhatók. A tartós szárazság következtében a mocsarak mocsárrétegek eltűnében vannak. Az ökológiai változás ellensúlyozására már 4 éve, két területen folyik mesterséges árasztással vízimadár élőhely kialakítása. A pusztákon számos védett növény, például a macskahere (*Phlomis tuberosa*), a nyúlánk sárma (*Ornithogalum pyramidale*), a réti őszirózsa (*Aster sedifolius*), a sziki kocsord (*Peucedanum officinale*) jelentős állományai tenyésznek. A területi egység különösen értékes része a több, mint 4.000 ha-os ecsegpusztai terület, amely az Ó-Berettyó folyó hullámtéri szakaszát és a környező területeket foglalja magába. Az Ó-Berettyó védett 20 km-es szakasza

azon ritka magyarországi folyómedrek egyike, amely elkerülte a múlt században fellendülő vízrendezési beavatkozásokat. Lassan meanderezve hatalmas kanyarokat ír le a területen, közrefogva jelentős gyepterületeket. Kiemelkedő kultúrtörténeti emlék a Bokrosi halomból előkerült ritka, honfoglaláskori ezüst tarsolylemez, melyet jelenleg a Nemzeti Múzeum őriz. A templomzugban levő erdő őrzi Ecsegfalva település elődjét, az ősi Ecseg falu maradványait. A közeli kunhalmok vizsgálatai egészen a kora bronzkorig lakott települések nyomait mutatták ki. A kiritói szivattyútelepnél áll a hullámtéren a mirhói gátszakadás 210 éves évfordulójára emlékeztető emléktábla és emlékkő. A terület jelentős madártani értéke a Farkas-zugi erdő gémtelepe, ahol a kolóniaalapító szürkegémek (*Ardea cinerea*) és bakcsók (*Nycticorax nycticorax*) mellett a fokozottan védett kiskócsag (*Egretta garzetta*) és üstökösgém (*Ardeola ralloides*) néhány párja is költ. A rizsföldek körzetében majd minden évben kolóniában fészkel a székicsér (*Glareola pratincola*). A folyómenti három gulyakútban az Alföldön ritka és védett gímpáfrányt (*Phyllitis scolopendrium*) találhatunk. A víztér felszínén az európai vörös könyves sulyom (*Trapa natans*) található tömegesen, de említésre érdemes a tündérfátyol (*Nymphoides peltata*) még nagyszámú előfordulása, valamint a vízitök (*Nuphar lutea*) és a kolokán (*Stratiotes aloides*). A területre irányuló turizmust a réhelyi idegenforgalmi központ fogadja, amelynek kiállítótermei és a félvad tűzok megfigyelési lehetősége tartalmaz időtöltést jelent az idelátogatóknak. A fokozottan védett területek és a tűzoktelep csak kísérvél és engedéllyel látogathatók, főként szakemberek számára.

Körös-ártér

A Hármaskörös hullámtere Békés és Szolnok megyében 1979-től helyi védettséget kapott, 1994-től Körös-ártér területi egységként a Nemzeti Park része mintegy 6.400 ha területével. A Csongrád megyei szakasz az elmúlt években került védelem alá, így gyakorlatilag a Hármaskörös teljes szakasza természetvédelmi oltalom alatt áll. A múlt századi folyamszabályozások felszámolták az Alföld vízivilágát. Ennek töredékeit a folyók hullámtere őríz meg napjainkra. Még így is üde zöld szalag a folyók két partja a végtelennek tűnő alföldi kultúrtájban. E keskeny területen megtalálhatók az egykori mocsárvilág egyes növényei, mint a nyílfű (*Sagittaria sagittifolia*), a virágkák (Butomus umbellatus), a sulyom (*Trapa natans*), a tündérfátyol (*Nymphoides peltata*). Az elmocsarasodott holtágakat és kubikgödröket réti ecsetpázsitos kaszálók és mézpázsit társulások váltják fel a magasabb részeken. A folyót sok helyen puhafás ártéri erdők, füzes-nyárasok bokros, ligetes állományai követik. Állatállományára az év nagyrésztében előforduló gémfélék a jellemzőbbek. Gyakran találkozhatunk bakcsóval (*Nycticorax nycticorax*), kis kócsaggal (*Egretta garzetta*), szürke gémmel (*Ardea cinerea*). Nyár végi, ősz eleji vonuláskor rendszeresen megfigyelhető a fekete gólya (*Ciconia nigra*). Télen a jégmentes folyó vadrécék

ezreinek nyújt pihenőhelyet. Az emlősök közül jelentős a vidra (*Lutra lutra*) előfordulása és a tavi denevér (*Myotis dasycneme*) világviszonylatban is jelentős kolóniája.

Cserebökényi puszta

A ma Cserebökényi puszta összefoglaló név alatt ismert terület a Tiszántúl délkeleti részén, Csongrád megyében, Szentes és Fábiánsebestyén határában helyezkedik el. Az első látásra csaknem teljesen sík vidék, felszíni formákban gazdag. A múlt beszédes emlékei a szikes és édesvízi mocsarak foltjai, a vízállások, elhagyott folyómedrek, enyhe lejtésű löszhátak, kunhalmok. A pusztán átkanyargó Veker és Kórógy erek valamikor a Körösök szabadon áradó vizeit vezették a Tiszába, nagyobb áradáskor azonban a környék összegyűlő vadvizei tengerré változtatták az egész lapályos vidéket. A XIX. század közepén a környék pusztaterületein csak a birtokrendezések, földosztások, majd a belvízrendezési munkálatok után indult meg jelentősebb földműves gazdálkodás. A XX. században egyre nagyobb területeket szántanak fel gabona- és takarmányfélék termesztéséhez. Más helyeken legelők és kaszálórétek alakulnak ki. A nádasok és mocsárrétek a leglapályosabb részeken maradnak csak fenn. A terület történetében új fejezetet nyitott, hogy 1992. január elsejével 4556 ha-on megalakult a Cserebökényi puszták Tájvédelmi Körzet. A védettség oka a még meglevő pusztai tájkép, az ősgyepek és mocsarak, a különleges madárvilág. A terület növényvilága erősen megsínylette a csatornák szárító hatását, a túllegeltetést, a gyepfeltöréseket. A terület legfőbb botanikai értékeit a nagy csatornában és a mocsárfoltokban fennmaradt vízi növénytársulások jellemzik. Tájképileg meghatározóak a régmúltat idéző törékeny fűz, fehér- és szürkenyár csoportok. Bár az értékek felmérése csak napjainkban indult meg, már most jól látható, hogy a legfontosabbak közöttük a madarak. Eddig közel 230 madárfajt figyeltek meg a Cserebökényi pusztán. A terület ökológiai-madártani értékét kevésbé a kuriózumok, mint inkább a jellegzetes költők és rendszeres átvonulók határozzák meg, ilyenek a kék vércse (*Falco vespertinus*), a haris (*Crex crex*), a szalakóta (*Coracias garrulus*), a vonulók közül a pusztai ölyv (*Buteo rufinus*), a réti sas (*Haliaeetus albicilla*). A kultúrtörténeti emlékek közül kiemelkedő jelentőségűek a kun népcsoport kereszténnyé válásának emlékei, az Árpád korból való fábiánsebestyéni és a XV. századi Ecseri templomok romjai.

Kis-Sárrét

“... Furcsa Alföld. Talán nem is igazi Tiszántúl már. Álmos, fáradt, lomha lépte volt ott az időnek. Így ír a vidékről Sterbetz István, aki már a 70-es években szorgalmazta a biharugrai halastavak és a környező területek védetté nyilvánítását. A Biharugrai Tájvédelmi Körzet megalakítására azonban csak 1990-ben kerülhetett sor. Addigra sajnos sok kedvezőtlen változás játszódott le a tájon. Meliorációs beruházásokkal vezették le a nagy legelők vizeit, megszűntek a

vátyoni és gyantéi gémtelepek, néhány példányra zsugorodott az egykor népes tűzokáallomány, és az egyre intenzívebb bérvadásztatás világgá űzte a sokezres vadlúd, vadréce és darutömegeket. A vidék azonban még így is sokat megőrzött értékeiből, és a védetté nyilvánítás óta kedvező változások indultak el. A jelenleg már a Nemzeti Park részét képező 7932 hektáros terület három, egymással szoros kapcsolatban álló egységre különíthető el. Ezek a halastavak a környező legelőkkel és mocsármaradványokkal, a vátyoni erdők a geszti legelőkkel és a közel 800 hektáros mezőgyáni, orosi puszták. A Biharugra és Körösnagyharsány között fekvő Ugrai-rét, Sző-rét a hajdani Kis-Sárrét két máig fennmaradt mocsármaradványa. Kiterjedt nádasaikban olyan ritka madarak fészkelnek, mint a nagy kócsag (*Egretta alba*), kanalas gém (*Platalea leucorodia*), nyári lúd (*Anser anser*). Az időszakos vízállású mocsárszél ritka növényei a mocsári kosbor (*Orchis laxiflora*) és a hússzínű újjaskosbor (*Dactylorhiza incarnata*). Szeptemberben a szárazabb gyepeken nagy foltokban virít az őszi kikerics (*Colchicum autumnale*). A közel 1600 hektáros halastavi vízfelület mindig kedvelt pihenő- és táplálkozó területe volt az őszi-tavaszi vonuló vadlúd, vadrécetömegeknek, a parti madaraknak. Az 1993-ban elrendelt általános vízivad vadászati tilalom gyorsan éreztette kedvező hatását, 1994 őszétől már a régi időkre emlékeztető madárvonulásoknak lehetünk tanúi. A tavak fészkelő madarai közül meg kell említenünk olyan ritkaságokat, mint a vörösnyakú vöcsök (*Podiceps griseigena*), a nagy kócsag (*Egretta alba*), a gulipán (*Recurvirostra avosetta*), a nyári lúd (*Anser anser*). Mezőgyán, Geszt és Zsadány térségében nagy kiterjedésű erdőfoltokat találunk. Az erdők zöme az 1930-as években telepített tölgyes. A vátyonlaposi, nemeszugi, radványszegi, csillaglaposi erdők nem csupán látványukkal ragadják meg az idelátogatót, madárviláguk is igen gazdag. A gyakori énekes fajokon kívül fészkel itt a holló (*Corvus corax*), a darázsölyv (*Pernis apivorus*), a fekete harkály (*Dryocopus martius*). Az idősebb tölgyesekben éjszakáznak a halastavak környékén telelő rétisasok (*Haliaeetus albicilla*). Számuk folyamatosan növekszik, mára a 100 példányt is meghaladja. Az erdők mellett néhol igen jó állapotú, fajgazdag rétek, legelők húzódnak. A csillaglaposi legelőn április végén, májusban több ezer tő agárkosbor (*Orchis morio*) virít. Naggyanté felől Mezőgyán felé haladva az eperjesi erdőn túl nagy kiterjedésű szikes legelők terülnek el. A pusztán és a környék szántóin még megtalálható a tűzok egy kisebb állománya. A zombékosokból, sziklaposokból sajnos ma már árkok viszik le a vizet, de azért minden évben költ néhány párban a nagy goda (*Limosa limosa*), a sárszalonna (*Gallinago gallinago*) és a piroslábú cankó (*Tringa totanus*). A mezőgyáni varjasi gyepen értékes szikes-erdőpusztai növénytakasulást találunk. Májusban szép látvány a fátyolos nőszirm (*Iris spuria*) kékes virágmezője, ősszel a sziki kocsord (*Peucedanum officinale*) hatalmas kőrői és a réti őszirózsa (*Aster sedifolius*) állományai uralják a területet. A környék falvai az ország és a megye periferiáján évtizedek óta a kedvezőtlen fekvés okozta hátrányokból eredő gondokkal küzdenek. Bízunk benne, hogy a kialakulóban

levő falusi és szakmai, ún. ökotúrizmusból származó előnyök valamelyest kompenzálják az elszigeteltségből eredő hátrányokat. Erre jó lehetőséget kínál országaink nemrégiben megindult természetvédelmi együttműködése. Ennek alapja a Cséffai-halastavak és a Radványi-erdő, amelyek Románia határos területein fekszenek szerves egységet alkotva a magyarországi védett területekkel. Ezeknek a kiemelkedő természeti értékeknek az összekapcsolása egy kétodalú nemzeti park keretein belül új távlatokat nyithat a határmenti térségek fejlődésében és országaink kapcsolatában.

Bélmegyeri Fáspuszta

A 641 hektáros Bélmegyeri Fáspuszta környékét a honfoglaláskori idők előtt is erdők borították, melyek a XIII. században már írásban megemlített Fás települést ölelték körül. Fáspuszta az ősi erdőssztyepp látványát idézi, a magányosan álló több száz éves kocsányos tölgyekkel, és az idős vadkörtefákkal. A terület keményfás ligeterdei, sziki tölgyesei és szikes-erdőtisztásai kiemelkedő természetvédelmi értéket képviselnek. Növényzeti értékként a fátyolos nőszirm (*Iris spuria*) foltjait, a sziki kocsordot (*Peucedanum officinale*), érdekességként pedig a sziki lórumot (*Rumex pseudonatronatus*) említhetjük, amelyet erről a helyről írt le Borbás Vince. Kiemelkedő jelentőségű a századforduló óta folyamatosan létező gémtelep és a ragadozó madarak csoportja. A gémtelepen főként bakcsó (*Nycticorax nycticorax*), kiskócsag (*Egretta garzetta*) és szürkegém (*Ardea cinerea*) fészkel, míg a ragadozók között jellemző a békászó sas (*Aquila pomarina*), a kerecsensólyom (*Falco cherrug*) és a barna kánya (*Milvus migrans*). A fokozottan védett madarak közül a gyurgyalag (*Merops apiaster*), a kuvik (*Athene noctua*) és a gyöngybagoly (*Tyto alba*) is rendszeresen költ a területen. A történelmi idők óta fennmaradt erdők változatos rovarvilágot őriztek meg. Megtalálható itt az Alföldön egyébként ritka szarvasbogár (*Lucanus cervus*) és itt tenyészik az ország egyik legerősebb magyar tavaszi fésűs bagolylepke (*Dioszeghyana schmidtii*) és nagy sziki bagolylepke (*Gortyna borellii lunata*) populációja.

Mágor-puszta

A Sebes-Körös szabályozása és a mocsarak lecsapolása előtti Kis-Sárrét nyugati határánál, a Holt-Sebes-Körös ölelésében húzódik a 927 hektáros kiterjedésű Mágor-pusztai területi egység. Kiemelkedő kultúrtörténeti értékét a több ezer éven át emberi településnek otthont adó kettős halom adja. A Sebes-Körös áradásai az év túlnyomó részében elöntötték a környéket, és ez a kiemelkedő domboknak évezredekig keresztül biztonságot jelentett. A kettős Mágorhalom egyrészt az újkőkortól a bronzkorig itt élő emberek történeti emlékeit hordozza, másrészt a Csolt nemzetség XI. századi monostorából XII. században kialakított kolostortemplom romjait őrzi. A ligetes erdőfoltok, a legelők, a Sebes-Körös eredeti medre az átérrel, a kultúrtörténeti emlékek és a geomorfológiai

értékek együtt alkotják azt az értékes együttest, amely méltán kiérdemelte az országos védettséget. A fokozottan védett állatok közül a haris (*Crex crex*) az ártéri réteken, a kuvik (*Athene noctua*) az állattaró telepeken, míg a vidra (*Lutra lutra*) a Sebes-Körös és a Holt-Sebes-Körös vízrendszerében fordul elő.

Szabadkígyósi Tájvédelmi Körzet

Az 1977 nyarán megalakított, majd tíz évvel később bővített Szabadkígyósi Tájvédelmi Körzet 4790 ha szántókkal, erdőfoltokkal tarkított mozaikos ösgyepet, az egykori Ókígyós központjában elhelyezkedő Wenckheim-kastélyt és parkját foglalta magába, amely a Nemzeti Park megalapításakor annak egységévé vált Kígyósi-puszta néven. Ez a mélyfekvésű, időszakos vízállásokkal szabdalta táj a bővítést követően is csak alig fele az itt elterülő, természetvédelmi szempontból értékes, többé-kevésbé összefüggő pusztának. A '70-es évek végén és a '80-as évek elején a vízállásos puszta sok vonuló madár számára biztosított rendszeres pihenő- és táplálkozóhelyet, sőt lehetővé tette a kócsagok, gémek és szerkők megtelepedését is. Az ezt követő szárazabb évek átalakították a védett terület képét. Az értékes növénytársulások, a szikesek jellemző domborzati formái (szikpadkák, sziklaposok) és ezekkel az állatvilág átalakult. Napjainkban a kígyósi pusztán a szikes pusztai jellegű növényzet az uralkodó, melynek jellegét a szikesedés mértéke – vagyis a talaj sótartalma és különböző talajmélységekben való koncentrálódása –, a vízellátás és a vízborítás időtartama határozzák meg. A pusztát megszakító kunhalmok pusztai, sztyepp jellegű növényzetének védelme különösen fontos, hiszen számos, tipikusan kontinentális növényfaj élőhelyei. A puszta szikes, tocsogós rétjei az ilyen vizes élőhelyekre jellemző növény- és állatfajok otthona. A madarak közül gyakori a búbos (Vanellus vanellus), nagy goda (Limosa limosa), piroslábú cankó (Tringa totanus), sárga billegető (Motacilla flava). A védett területek nem csak a természeti értékek megőzését célozzák, hanem ezek bemutatását is. A Szabadkígyósi Kastélypark már régóta a kirándulók kedvelt célpontja. A parkot 1875-től kezdődően alakították ki az akkori természetes erdővegetáció felhasználásával. A kastélyt Ybl Miklós tervei és irányítása alapján építették Wenckheim Frigyes gróf megbízásából. A kastély és parkja szabadon látogatható védett terület. A nagy kiterjedésű legelő fokozottan védett egysége a tavaszi időszakban nem látogatható, de a Nagyerdő szélére állított megfigyelőtoronyból az egész terület jól belátható.

A Szarvasi Arborétum

A múlt század elején Szarvas és Békésszentandrás környékét még a szabályozatlan Körösök meg-megújuló áradásai uralták, mikor Bolza József gróf és felesége, Batthyány Anna grófnő lerakták az azóta világhírűvé vált Szarvasi Arborétum alapjait a schönbrunni császári kertből származó fa- és cserjefajokkal. A Hármaskörös szabályozása után az arborétum új keretek között történő fejlesztését és mai arculatának végleges kialakítását Bolza Pál munkásságának

köszönhetjük. A XX. század első évtizedeiben világszínvonalra emelt arborétumot, mely Bolza Pál eleművét jelentette, élete utolsó éveiben a magyar államnak ajánlotta fel. Napjainkban hazánk egyik legnagyobb és legjelentősebb élőfagyűjteményének számít. A gyűjteményből a 100 évet elérő mocsári ciprusokat (*Taxodium distichum*), a kaliforniai mammutfenyőt (*Sequoiadendron giganteum*), az ősi fehérnyárákat (*Populus alba*) és az amerikai vöröstölgyeket (*Quercus rubra*) mindenképpen érdemes megemlíteni. A Szarvasi Arborétum látogatóinak száma meghaladja az évi százezret. A régió környezeti nevelésében meghatározó és egyre fokozódó szerepet tölt be. Az arborétummal szemben, a Holt-Körös másik partján található a Szarvasi Történelmi Emlékpark. Ezeket a természetvédelmi területeket a Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem kezeli.

A Dénesmajori Csigás-erdő Természetvédelmi Terület

A Dénesmajori Csigás-erdő Természetvédelmi Terület a Fekete-Körös hullámterében fekvő 5 ha-nyi ártéri füzes. A benne élő csigafauna érdekében került természetvédelmi oltalom alá 1997-ben. A területen kimutatott 12 faj közül kiemelkedő jelentőségű a bánáti csiga (*Helicigona banatica*). E faj szűk elterjedési területe a Keleti- és Déli-Kárpátoktól az Alföld keleti pereméig húzódik. Elszigetelt helyzetű magyar populációi a Tisza-, a Maros- és a Körös-völgyön keresztül nyomultak be jelenlegi élőhelyeikre. Állománya, élőhelyei összeszűkülőben vannak, ezért erősen veszélyeztetett faj. A védett füzes faunájában több további, az Alföldön ritka hegy-és dombvidéki csigafaj is jelen van. A védett terület természetvédelmi kezelését a Nemzeti Park Igazgatóság látja el.